

ster finansloven. Ifølge det færøske finanslovsforslag for 1996 vil renteudgifterne beslaglægge 20 pct. af landskassens indtægter. Dertil kommer, at kommunerne efterhånden benytter halvdelen af indtægterne til rentebetalinger.

Efter min vurdering får landskassen uhyre svært ved at tilbagebetale sin gæld. Det kræver først balance på finansloven, dernæst betydelige overskud på finansloven langt ud i fremtiden. Det vil samtidig holde gang i fraflytningen.

Den offentlige sektor på Færøerne har været igennem en kartoffelkur af en helt anden dimension end den, som danskerne var igennem i 1980'erne. De offentlige udgifter er faldet med en fjerdedel i løbet af seks år, svarende til at statens udgifter var faldet med – jeg løfter lige tallet op her – 70 mia. kr. på seks år.

Når vi så tager højde for væksten i rentebetalinger, der forsvinder ud af det færøske samfund, så svarer den færøske besparelse til, at 110 mia. kr. tages ud af den danske økonomi. Med en lignende kur i Danmark ville det være peanuts at skabe balance på den danske finanslov.

Det færøske landsstyre har gjort et kæmpearbejde for at genoprette den færøske økonomi. Landsstyrekoalitionen er indstillet på at fastholde den kurs, skulle jeg hilse statsministeren og sige. Til næste år håber landsstyret på at få nedbragt underskuddet til 123 mio. kr., hvilket er et stort skridt i den rigtige retning. Det, vi har behov for i den nuværende situation, der truer det fremtidige liv og produktionen på øerne, er en aktiv handling fra den danske side for at standse afvædringen. Det færøske landsstyre har kun mikroskopiske muligheder for at reagere, eftersom landsstyret i 1992 blev sat under administration af den danske regering.

Fra færøsk side har vi i store træk gennemført oprydningen i fallitboet i Nordatlanten både økonomisk og moralsk. Med hensyn til den moralske oprydning har Lagtinget inden sommerferien nedsat et parlamentarisk udvalg for at undersøge kritisable forhold i 1980'erne på Færøerne. Nu er bolden spillet over til Tinget. Vil I være med til at sikre den fremtidige eksistens for Færøerne?

Efter min mening må vi have en snarlig afklaring af den store gældsætning. En løsning på dette problem kan skabe mulighed for hårdt tiltrængte skattelettelser og mindre ledighed, der igen kan have positiv effekt på befolkningens størrelse og sammensætning. Men jeg nærer alvorlig frygt for, at kommende forhandlinger

vil blive styret af embedsmænd, som udelukkende vil lytte til det rådgivende udvalg vedrørende Færøerne, der i sin sidste årlige rapport foreslog højere skatter oven i det i forvejen høje skattetryk.

Tiden er inde til, at politikerne på Christiansborg melder klart ud, hvilken holdning de har til affolkningen af Færøerne. Det er urimeligt, at det færøske hjemmestyre alene står med ansvaret for redningen af det færøske bankvæsen. Pengeinstitutlovgivning og banktilsyn er fælles anliggender. Dette synspunkt blev sidste år fremført af landsstyret over for regeringen og står igen på dagsordenen til forhandlingerne den 3. november i år.

Synspunktet støttes af lektor Lise Lyck på Handelshøjskolen i København. Forhenværende nationalbankdirektør og nuværende formand for Finansieringsfonden af 1992, Richard Mikelsen, er også kommet på banen med lignende tanker. I en artikel i Berlingske Tidende den 23. maj siger han følgende:

»Pengevæsenet og betalingssystemet på Færøerne er trods alt et fællesanliggende, og da der i realiteten har været tale om en systemrisiko for bankvæsenet som helhed, ville det ikke være unaturligt, om Danmark indtil videre påtog sig broderparten af renteudgifterne. Det kan heller ikke være i dansk interesse, at Færøerne på grund af rentebyrden må føre en så stram finanspolitik, at det vil gå ud over den økonomiske genopretning, som alle ser hen til.«

En anden mulighed for løsning af gældsproblemerne er anvendelse af B&W's redningsmodel. Omdannet til Færøernes problemstilling består den af eftergivelse af gæld, dog med den klausul, at landsstyret skal tilbagebetale en del af gælden, hvis landsstyret kommer til at realisere store årlige indtægter. Jeg gør i denne forbindelse udtrykkeligt opmærksom på, at hvis den igangværende undersøgelse vedrørende færøbanksagen viser, at andre end færingerne selv har ansvaret for en del af gælden, skal vi selvfølgelig ikke betale den del.

Denne løsning vil på nuværende tidspunkt sætte gang i den færøske økonomi, mens regeringen til gengæld har mulighed for at få en del af sine penge tilbage på et senere tidspunkt i tilfælde af olierigdom i den færøske undergrund.

Denne model kunne være i overensstemmelse med finansministerens udtalelser til den færøske avis Sosialurin den 17. november 1994, hvor han udtaler følgende: »Vi går ikke med til at eftergive gæld, for vi ved sikkerhed ved, hvordan fremtiden bliver.«